

Spis treści

Od Redaktorów	XV
Dedykacja	XVII
O Panu Profesorze <i>Andrzeju Wasilkowskim</i>	XIX
Wykaz Autorów i Redaktorów	XXI
Wykaz skrótów	XXV

Część I

Rozdział 1. Reforma ONZ. Geneza i zarys polskiej inicjatywy (2002–2005)	3
§ 1. Wprowadzenie	3
§ 2. Punkt wyjścia	6
§ 3. Główne postulaty	8
§ 4. Nowe zagrożenia	11
§ 5. Anachroniczne instytucje i zapisy	12
§ 6. Organizacja Narodów Zjednoczonych a globalizacja i konflikty wewnętrzne	14
§ 7. Sposób i metoda przygotowania inicjatywy	15
§ 8. Warszawska Regionalna Konferencja	17
§ 9. Raport Panelu ONZ Wysokiego Szczebla	20
§ 10. Jubileuszowa sesja Zgromadzenia Ogólnego ONZ	23
§ 11. Prawa człowieka	23
§ 12. Instytucjonalne wzmocnienie ONZ	24
§ 13. Rozwój	25
§ 14. Bezpieczeństwo	26
§ 15. Inne sprawy: Iran, Irak, Bliski Wschód	27
§ 16. Stanowisko Polski	27
§ 18. Podsumowanie	29
Rozdział 2. Organizacja Narodów Zjednoczonych – ciągłość i zmiana	33
§ 1. Wprowadzenie: Organizacja Narodów Zjednoczonych w powojennym świecie; znaczenie i ewolucja	33
§ 2. Nowe problemy światowe	41
§ 3. Podsumowanie: Dostosowywanie ONZ do nowych warunków	44

Rozdział 3. Miejsce Organizacji Narodów Zjednoczonych w systemie globalnego rządzenia in statu nascendi	49
§ 1. Wprowadzenie	49
§ 2. Geneza ONZ a ład światowy	51
I. Globalne rządzenie: potrzeby, szanse	53
II. Podejście narodowe: recepta czy regres?	56
§ 3. Multilateralizm a suwerenność	59
§ 4. Globalne wyzwania: instytucjonalizacja rozwiązań	61
§ 5. Rola i reforma ONZ i systemu NZ	64
§ 6. Prognozy i konkluzje	66
Rozdział 4. Polska: między uniwersalizmem, regionalizmem a narcyzmem – perspektywa aksjologiczna	69
§ 1. Wprowadzenie	69
§ 2. System Narodów Zjednoczonych, czyli <i>patchwork</i>	70
§ 3. Korzenie	73
I. Źródła aksjologiczne	73
II. Instrumenty	75
§ 4. Wspólne wartości	77
§ 5. Zasady KNZ	79
§ 6. Nowe cele – nowe zasady	82
§ 7. Aksjologia praw człowieka	83
§ 8. Polska w ONZ – dwa wizerunki	86
§ 9. Zamiast podsumowania	91
Rozdział 5. Aksjologia Organizacji Narodów Zjednoczonych a wyzwania współczesności – mocny punkt odniesienia czy potrzeba przewartościowania? Perspektywa polska	93
§ 1. Wprowadzenie	93
§ 2. Pierwsza triada	95
§ 3. Druga triada	101
§ 4. Podsumowanie	107
Rozdział 6. Doniosłość zobowiązań Polski w ramach Inicjatywy Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz rządów prawa	109
§ 1. Wprowadzenie: zasada rządów prawa a uniwersalna wspólnota państw	109
§ 2. Organizacja Narodów Zjednoczonych odkrywa zasadę rządów prawa	111
§ 3. Okres konsolidacji normatywnej: Światowy Szczyt ONZ	112

§ 4. Dobrowolne zobowiązania dotyczące wspierania Inicjatywy NZ na rzecz rządów prawa	114
§ 5. Deklaracja Polski	115
I. Działania faktyczne, których realizacja na etapie składania Deklaracji stanowiła już element realizowanych polityk	115
II. Działania o charakterze prawnoaktowym niewpływające na zmiany polityki traktatowej Polski	116
III. Deklaracje ogólne, których treść normatywna ani implementacja są niezdatne do oceny	117
IV. Próba oceny	118
§ 6. Podsumowanie	121
Rozdział 7. George of Podiebrad Peace Project: United Nations	
<i>Avant la Lettre?</i>	125
§ 1. Introduction	125
§ 2. <i>Pierre Dubois</i>	125
§ 3. <i>Antoine Marini</i>	126
§ 4. <i>The King George of Podiebrad Peace Project</i>	127
§ 5. United Nations Organization and its Goals in the Light of the Podiebrad Project	131
§ 6. Conclusion	132
Część II	
Rozdział 1. Reforma Zgromadzenia Ogólnego jako warunek zwiększenia efektywności Organizacji Narodów Zjednoczonych	135
§ 1. Wprowadzenie	135
§ 2. Pozycja i autorytet Zgromadzenia Ogólnego	137
§ 3. Metody pracy Zgromadzenia Ogólnego	141
§ 4. Mianowanie Sekretarza Generalnego ONZ	144
§ 5. Wzmocnienie Urzędu Przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego ONZ	146
§ 6. Podsumowanie	148
Rozdział 2. Zasada <i>nemo plus iuris in alium transferre potest</i> a kompetencje Rady Bezpieczeństwa ONZ	149
§ 1. Wprowadzenie	149
§ 2. Charakter i istota zasady <i>nemo plus iuris</i>	151
§ 3. Kompetencje Rady Bezpieczeństwa ONZ	155
§ 4. Podsumowanie	157

Rozdział 3. Rada Bezpieczeństwa jako światowy „ustawodawca”.	
Perspektywy polskiego członkostwa w Radzie Bezpieczeństwa	159
§ 1. Wprowadzenie	159
§ 2. Legislacyjna praktyka Rady Bezpieczeństwa	161
§ 3. Kontrowersje prawne dotyczące aktywności legislacyjnej Rady Bezpieczeństwa	162
§ 4. Zakres przedmiotowy rezolucji legislacyjnych Rady Bezpieczeństwa	164
§ 5. Aspekty proceduralne przyjmowania rezolucji legislacyjnych	165
§ 6. Wnioski dla Polski	167
§ 7. Podsumowanie	168
Rozdział 4. Misja Sekretarza Generalnego ONZ we współczesnej społeczności międzynarodowej – rzeczywistość i oczekiwania	171
§ 1. Wprowadzenie	171
§ 2. Zmiany w procedurze wyboru Sekretarza Generalnego ONZ	172
§ 3. Funkcje Sekretarza Generalnego ONZ w świetle postanowień KNZ	174
§ 4. Rozwój funkcji Sekretarza Generalnego w praktyce ONZ	176
§ 5. Oczekiwania dotyczące misji Sekretarza Generalnego ONZ	180
§ 6. Prioritytety kadencji Sekretarza Generalnego ONZ <i>A. Guterres</i>	183
§ 7. Podsumowanie	185
Rozdział 5. Transakcja wiązana – członkostwo w NZ a jurysdykcja MTS ...	187
§ 1. Wprowadzenie: Prace nad Statutem MTS	187
§ 2. Relacja między Statutem MTS a KNZ	189
§ 3. Postępowanie sporne a doradczę przed MTS	191
§ 4. Postępowanie prejudycjalne przed MTS	192
§ 5. Podsumowanie	194
Rozdział 6. Formy rozstrzygnięć Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości	197
§ 1. Wprowadzenie	197
§ 2. Rys historyczny	197
§ 3. Rozstrzygnięcia Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości ...	200
§ 4. Podsumowanie	205
Rozdział 7. Działalność opiniodawcza Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości	207
§ 1. Wprowadzenie	207
§ 2. Prawo organizacji międzynarodowych	208
§ 3. Prawo traktatów	211

§ 4. Opinie dotyczące kwestii fundamentalnych dla społeczności międzynarodowej	215
§ 5. Podsumowanie	220
Rozdział 8. Wewnętrzny system sprawiedliwości ONZ i jego doświadczenia w funkcjonowaniu po reformie z 2009 r.	223
§ 1. Wprowadzenie	223
§ 2. Nowy system po reformie – krótka charakterystyka	224
§ 3. Niezależność trybunałów wewnętrznych od administracji ONZ	226
§ 4. Równość stron w postępowaniu przed organami wewnętrznego systemu sprawiedliwości ONZ	228
§ 5. Dopuszczalność spraw w postępowaniu przed trybunałami wewnętrznymi ONZ	230
§ 6. Podsumowanie	233
Rozdział 9. Współpraca Organizacji Narodów Zjednoczonych z Międzynarodowym Trybunałem Karnym	235
§ 1. Wprowadzenie	235
§ 2. Porozumienie pomiędzy MTK a ONZ	236
§ 3. Ogólna charakterystyka relacji	238
§ 4. Warunki i zasady współpracy	240
§ 5. Podsumowanie	246
Część III	
Rozdział 1. Nowe instytucje współpracy w ramach systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych na przykładzie międzynarodowego prawa ochrony środowiska	249
§ 1. Wprowadzenie	249
§ 2. Autonomiczne instytucje implementacyjne w międzynarodowym prawie ochrony środowiska	254
§ 3. Podsumowanie	266
Rozdział 2. Organizacja Narodów Zjednoczonych a ochrona środowiska przestrzeni kosmicznej i ciał niebieskich	269
§ 1. Wprowadzenie	269
§ 2. Traktaty Organizacji Narodów Zjednoczonych a ochrona środowiska kosmosu	270
§ 3. Problem <i>space debris</i>	275
§ 4. Koncepcja „długoterminowej stabilności działań w kosmosie”	277
§ 5. Ochrona planetarna	278
§ 6. Podsumowanie	279

Rozdział 3. Współpraca państw na forum ONZ w dziedzinie klimatu i jej wpływ na politykę klimatyczną Unii Europejskiej. Implikacje dla Polski	281
§ 1. Wprowadzenie	281
§ 2. Współpraca państw na forum ONZ w zakresie ochrony klimatu	282
§ 3. Polityka klimatyczna Unii Europejskiej	284
§ 4. Działania Unii Europejskiej w zakresie polityki klimatycznej	288
§ 5. Polityka ochrony klimatu w Polsce	291
§ 6. Podsumowanie	293
Rozdział 4. Organizacja Narodów Zjednoczonych a prawnomiędzynarodowa regulacja mórz: przeszłość, terażniejszość i przyszłość	295
§ 1. Wprowadzenie	295
§ 2. Okres kodyfikacji w ramach ONZ: od I do III Konferencji NZ o prawie morza	296
I. Pierwsza Konferencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza	297
II. Druga Konferencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza	300
III. Trzecia Konferencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza	301
IV. Konwencja NZ o prawie morza: wejście w życie i porozumienia implementacyjne	304
V. Kodyfikacja prawa morza w ramach ONZ: wnioski	307
§ 3. Instytucje utworzone na mocy Konwencji o prawie morza	307
I. Zagadnienia wstępne	307
II. Spotkanie państw – stron Konwencji	308
III. Międzynarodowy Trybunał Prawa Morza	309
IV. Międzynarodowa Organizacja Dna Morskiego	311
V. Komisja Granic Szelfu Kontynentalnego	312
VI. Uwagi końcowe dotyczące systemu instytucjonalnego Konwencji i związków z ONZ	314
§ 4. Rola organów ONZ	315
I. Zagadnienia wprowadzające	315
II. Sekretarz Generalny i Sekretariat	315
III. Zgromadzenie Ogólne	316
IV. Rada Bezpieczeństwa	319
§ 5. Zakończenie	322
I. Obecne tendencje rozwojowe związane z problematyką mórz i oceanów w systemie ONZ	322

II. Podsumowanie	324
Rozdział 5. Ochrona dziedzictwa kulturalnego ludzkości.	
Społeczność międzynarodowa wobec umyślnego niszczenia dóbr kultury	327
§ 1. Wprowadzenie	327
§ 2. Reakcja społeczności międzynarodowej na umyślne niszczenie obiektów dziedzictwa kulturalnego	329
§ 3. Niszczenie dziedzictwa kulturalnego a międzynarodowe prawo karne	331
§ 4. <i>Casus Al-Mahdiego</i>	333
§ 5. Podsumowanie	334
Część IV	
Rozdział 1. System zbiorowego bezpieczeństwa Narodów Zjednoczonych wobec nowych zagrożeń pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego	339
§ 1. Wprowadzenie	339
§ 2. System zbiorowego bezpieczeństwa w Karcie Narodów Zjednoczonych	340
§ 3. System zbiorowego bezpieczeństwa w czasie zimnej wojny	341
§ 4. Nowe tendencje po zimnej wojnie	345
§ 5. Podsumowanie	356
Rozdział 2. Redefinicja kompetencji Rady Bezpieczeństwa ONZ na przykładzie działań w ramach walki z terroryzmem	357
§ 1. Wprowadzenie	357
§ 2. Ewolucja środków Rady Bezpieczeństwa ONZ stosowanych w walce z terroryzmem	358
§ 3. Charakter kompetencji Rady Bezpieczeństwa ONZ	360
I. Wykonawcze kompetencje Rady Bezpieczeństwa ONZ	360
II. Prawodawcze kompetencje Rady Bezpieczeństwa ONZ	361
III. <i>Quasi-sądowe</i> kompetencje Rady Bezpieczeństwa ONZ	364
§ 4. Podsumowanie	365
Rozdział 3. Sankcje międzynarodowe Rady Bezpieczeństwa ONZ w polskiej praktyce sądowej	367
§ 1. Wprowadzenie	367
§ 2. Charakterystyka sankcji Rady Bezpieczeństwa ONZ	368
§ 3. Obowiązki sankcji w polskim porządku prawnym	371
§ 4. Źródła prawa polskiego w zakresie implementacji sankcji Rady Bezpieczeństwa ONZ	374
§ 5. Stan orzecznictwa	375

§ 6. Podsumowanie	382
Rozdział 4. Use of Force, State Actors and the UN Security Council in Syria: Quo Vadis State Sovereignty?	383
§ 1. Introduction	383
§ 2. Starting Point of the Subject Matter	385
I. Self-Defense In Brief	385
II. UN SC Authorization to Use Force	386
§ 3. The Arab Spring and Lessons Learned in Libya	388
§ 4. Syria	390
§ 5. Selected State Actors and the Question of Conformity with International Law	392
I. Russia	392
II. Turkey	392
III. Germany	393
IV. The UK	396
§ 6. Conclusion	398
Rozdział 5. Użycie siły w cyberprzestrzeni – „cyberwojna” jako wyzwanie dla systemu Narodów Zjednoczonych w XXI w.	401
§ 1. Wprowadzenie	401
§ 2. Stosowanie prawa międzynarodowego w cyberprzestrzeni	403
§ 3. Zakaz użycia siły w cyberprzestrzeni	405
I. Wykładnia zakazu groźby lub użycia siły	405
II. Trzy teorie użycia siły w cyberprzestrzeni	406
A. Teoria skali i efektów	406
B. Teoria krytycznej infrastruktury	408
C. Teoria cyberbroni	408
§ 4. Analiza i podsumowanie	409
Rozdział 6. Przywracanie pokoju w Kosowie – komplementarność czy konkurencyjność organizacji międzynarodowych?	411
§ 1. Wprowadzenie: Wyjątkowość Misji ONZ w Kosowie	411
I. Mandat i struktura Misji ONZ w Kosowie	412
II. Klauzula „ostatecznego rozstrzygnięcia” statutu Kosowa w rezolucji 1244	413
§ 2. „Comprehensive Proposal for the Kosovo Status Settlement” <i>M. Ahtisaariego</i>	414
§ 3. Początkowe zaangażowanie Unii Europejskiej w Kosowie po deklaracji niepodległości	416
I. Wycofnie się UE z Filaru IV misji UNMIK	416

II. Powołanie Specjalnego Przedstawiciela UE w Kosowie	417
§ 4. <i>International Steering Group for Kosovo oraz International Civilian Representative for Kosovo</i> (ICR)	418
§ 5. Misja UE w zakresie praworządności w Kosowie (EULEX) i „rekonfiguracja” Misji ONZ w Kosowie	419
§ 6. Podsumowanie: Powrót UE do „neutralności względem statutu” Kosowa po zrealizowaniu celów politycznych	420
Część V	
Rozdział 1. Organizacja Narodów Zjednoczonych wobec przemocy na tle seksualnym w konfliktach zbrojnych	425
§ 1. Wprowadzenie	425
§ 2. Ogólne regulacje prawne	427
§ 3. Waga problemu w pracach ONZ	429
§ 4. Działania instytucjonalne ONZ	431
§ 5. Podsumowanie	437
Rozdział 2. Wkład Polski w rozwój ochrony praw dziecka w ramach systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych	441
§ 1. Wprowadzenie	441
§ 2. Fundusz Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci	442
§ 3. Deklaracje Praw Dziecka	445
§ 4. Konwencja o prawach dziecka	446
§ 5. Podsumowanie	451
Rozdział 3. Małżeństwo z rozsądku. Z doświadczeń UNHCR w Polsce	453
§ 1. Wprowadzenie	453
§ 2. Trudne początki	454
§ 3. Rozwój i modyfikacja systemu	459
§ 4. UNHCR Polska dziś	461
§ 5. Podsumowanie	462
Rozdział 4. Powszechny Przegląd Okresowy Rady Praw Człowieka ONZ jako mechanizm ochrony praw człowieka – sukces czy porażka metody „wskazywania i zawstydzania”?	465
§ 1. Wprowadzenie	465
§ 2. Charakterystyka procedury PPO	466
§ 3. Pozytywne strony funkcjonowania procedury PPO	467
§ 4. Deficyty procedury PPO	468
§ 5. Pierwsze postulaty reformy procedury PPO	471
§ 6. Podsumowanie	473

Rozdział 5. Funkcjonalność traktatowego systemu skargowego ochrony praw człowieka Organizacji Narodów Zjednoczonych – perspektywa Polska	475
§ 1. Wprowadzenie	475
§ 2. Przesłanka <i>ratione temporis</i>	476
§ 3. Zakres przedmiotowy spraw rozpoznawanych przez Komitety	478
§ 4. Podmioty uprawnione do składania skarg	479
§ 5. Wymogi formalne skarg	480
I. Wyczerpanie procedur krajowych	480
II. Zbieg procedur międzynarodowych	481
III. Terminy wniesienia skarg	482
§ 6. Rozstrzygnięcie sprawy	483
§ 7. Podsumowanie	484
Rozdział 6. Skargi indywidualne przeciwko Polsce do Komitetu Praw Człowieka – niewykorzystana droga prawna?	487
§ 1. Wprowadzenie	487
§ 2. Statystyka skarg złożonych przeciwko Polsce do Komitetu Praw Człowieka	488
§ 3. Podstawowe argumenty przemawiające za kierowaniem skarg do Komitetu Praw Człowieka lub do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka	490
§ 4. Podsumowanie	498